

WIADOMOŚCI BANKU POLSKIEGO

(Drukowane jako rękopis).

Rok IX.

WARSZAWA, DNIA 15 LISTOPADA 1932 R.

Nr. 21.

TREŚĆ:

Wysyłka dokumentów inkasowych, płatnych w Niemczech,
wyłącznie do Wydziału Zagranicznego str. 207
Opłaty od kwitów komornianych 207

Położenie gospodarcze Polski w październiku 1932 r. na pod-
stawie sprawozdań Oddziałów str. 208

Wysyłka dokumentów inkasowych, płatnych w Niemczech, wyłącznie do Wydziału Zagranicznego.

(Dział XII Skorowidza).

Wobec tego, że zdarzają się wypadki wysyłania dokumentów inkasowych, płatnych w Niemczech, bezpośrednio do korespondentów, przypomina się Oddziałom przepis, zawarty w Okólniku Nr. 12 z 29 kwietnia 1932 r., w myśl którego weksle, czeki i wszelkiego rodzaju dokumenty, płatne w Niemczech, należy przysyłać wyłącznie do Wydziału Zagranicznego, a w żadnym razie nie do korespondenta.

Opłaty od kwitów komornianych.

(Dział III, a Skorowidza).

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 23 sierpnia 1932 r. o pomocy bezrobotnym (Dz. U. R. P. Nr. 74, poz. 664) ustanowiło między innymi na rzecz Funduszu Pomocy Bezrobotnym opłaty od kwitów komornianych. W myśl art. 9 wspomnianego rozporządzenia opłaty powyższe obciążają właścicieli nieruchomości, przyczem opłatom tym nie podlegają kwity komorniane od mieszkań 1 i 2-izbowych. Rozporządzenie wykonawcze Prezesa Rady Ministrów z 26 sierpnia 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 74, poz. 670) w § 2 unormowało jednocześnie sposób dokonywania opłat od kwitów komornianych i inne związane z tym obowiązkiem formalności.

W związku z powyższymi rozporządzeniami wyjaśnia się, że do uiszczania opłat od kwitów komornianych są obowiązani z mocy art. 9 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 23. 8. 1932 r. ci właściciele domów, którzy rzeczywiście wystawiają kwity (dowody) na otrzymane komorne.

Ponieważ potrącenia z tytułu należności za mieszkania bankowe od pracowników Banku Polskiego są dokonywane wprost na listach płacy a żadne dowody i kwity nie są wystawiane, niema podstawy w tych przypadkach do wymierzania i uiszczania opłat, jak również do wypełniania wykazów, przewidzianych rozporządzeniem wykonawczym. W razie potrzeby należy zawiadamiać o powyższym stanie rzeczy miejscowe magistraty.

Natomiast obowiązek uiszczania wspomnianych opłat i wypełniania odnośnych wykazów istnieje w stosunku do lokatorów z poza personelu bankowego, jeżeli naturalnie kwity są im faktycznie wydawane i jeżeli mieszkania te są większe niż 2-izbowe. Zasadniczo jednak wystawianie kwitów w domach bankowych — nawet dla osób postronnych — jest zbędne.

W razie jakichkolwiek wątpliwości powinny Oddziały zwracać się po odpowiednie wyjaśnienia do Wydziału Prawnego.

Położenie gospodarcze Polski w październiku 1932 r.
na podstawie sprawozdań Oddziałów.

Międzynarodowe rynki pieniężne charakteryzowała w październiku — tak samo jak i poprzednio — duża płynność oraz dalsze potanieenie kredytu, którego wyrazem była zniżka stopy rynkowej w Nowym Jorku i Londynie oraz zniżka oficjalnej stopy dyskontowej przez Bank Duński, Węgierski, Polski i Hiszpański. Do atmosfery jednak spokoju i zaufania, panującego na rynkach od lipca r. b., wprowadziły czynnik niepewności okres przedwyborczy w Stanach Zjednoczonych i w Niemczech oraz niewyjaśniona sprawa międzypaństwowych długów wojennych.

Okres przedwyborczy dał się odczuć szkodliwie przede wszystkim na rynku nowojorskim. Oświadczenie prezydenta Hoovera w wygłoszonej w pierwszych dniach października mowie wyborczej, że w połowie bieżącego roku był moment, w którym wydawało się, że Stany Zjednoczone nie utrzymają swej waluty na parytecie dłużej, aniżeli 15 dni, wpłynęło na obniżenie się kursu dolara do punktu wywozu złota. Mowa Hoovera nie wywarła bardziej ujemnych skutków tylko dlatego, że sytuacja walutowa Stanów Zjednoczonych jest obecnie zasadniczo korzystna. Wierzytelności zagraniczne na rynku nowojorskim, oceniane na blisko 700 milj. dolarów, nie mogą być nadmiernie wycofywane, gdyż stanowią niezbędne minimum do finansowania zwykłych transakcyj handlowych. Objawy tezauryzacji na rynku wewnętrznym zanikają i odbywa się powrót wkładów do banków, których sytuacja doznała ostatnio wydatnej poprawy. Dopływ złota i powrót wkładów wywołuje w Nowym Jorku niezwykle nadmiar pieniądza, skutkiem czego w pierwszej połowie października obniżono oprocentowanie call money z 2% do 1%, co z kolei pociągnęło za sobą zniżkę wszystkich stóp procentowych do bardzo niskiego poziomu. Jedynie stopa oficjalna pozostała bez zmiany, mimo że w obecnej wysokości $2\frac{1}{2}\%$ traci związek z rynkiem i że jej zniżka przyniosłaby ulgę nie tylko dla życia gospodarczego, ale także i dla banków rezerwowych w formie częściowego zlikwidowania portfela obligacyj państwowych, którymi są obecnie te banki przeciążone.

Na londyńskim rynku kapitałowym dominującym objawem była przeprowadzana przez rząd konwersja pożyczek państwowych. Konwersja dotyczyła płatnych w dniu 1 grudnia r. b. 165 milj. funtów pożyczki wojennej i 153·1 milj. funtów $4\frac{1}{2}\%$ -wych obligacyj skarbowych oraz płatnych w dniu 1 lutego 1933 r. 114·6 milj. funtów 5%-wych obligacyj skarbowych i 14·1 milj. funtów $4\frac{1}{2}\%$ -wych obligacyj skarbowych. W tym celu wypuszczono w pierwszej połowie października 2%-we obligacje skarbowe na sumę 150 milj. funtów oraz w pierwszych dniach listopada obligacje 3%-wej pożyczki na sumę 300 milj. funtów. Dokonanie tych operacyj konwersyjnych umożliwiła duża płynność rynku pieniężnego. Depozyty w bankach clearingowych stale wzrastają, a wobec słabego zapotrzebowania kredytu banki te skupują „treasury bills“, których oprocentowanie zniżkuje nadal.

Doniosłym wydarzeniem w dziedzinie walutowej był dalszy spadek kursu funta, który ponownie naruszył względną od pewnego czasu stałość międzynarodowych stosunków pieniężnych. Główną przyczyną tego spadku było pogorszenie się bilansu płatniczego w związku z sezonowymi zakupami surowców; poza tem jednak złożyła się nań spłata posiadaczy zagranicznych nieskonwertowanej pożyczki wojennej i likwidacja sald funtowych przez banki centralne. Napór tych czynników był tak wielki, że urzędowa interwencja na rzecz kursu funta okazała się bezsilna, wobec czego zaprzestano jej.

Sytuacja na niemieckim rynku pieniężnym kształtowała się w dalszym ciągu korzystnie. Tezauryzacja w kraju zanika; wkłady w bankach i kasach oszczędności wzrastają, dzięki czemu następuje również większy rozwój działalności kredytowej. W ciągu października Bank Rzeszy zwiększył zapas złota o 21 milj. marek, zmniejszył natomiast zapas należności zagranicznych o 9·9 milj. mk. Wobec poprawy pokrycia obiegu biletów złotem i walutami, które w końcu września wynosiło 24·7% a w końcu października 26%, wypowiadane są nadzieje dalszej zniżki stopy oficjalnej, tem bardziej, że zniżka ta odpowiadałaby programowi gospodarczemu rządu. Wprowadzone na giełdę w dniu 1 listopada bony podatkowe wykazały obrót 600 tys. mk. Większość transakcyj dokonywano bonami, płatnemi w 1934 r. po kursie $90\frac{1}{4}$.

Francuski rynek pieniężny wykazuje nadal dużą płynność; oprocentowanie pieniądza dziennego waha się od $\frac{3}{4}\%$ do 1%. Zapas złota Banku Francuskiego zwiększył się w ciągu miesiąca o około 229 milj. franków.

Pewne korzystne objawy, które dały się zauważyć od kilku miesięcy na *krajowym rynku pieniężnym*, nie osłabły również w październiku. W dziedzinie wkładów nastąpiło dalsze uspokojenie; dający się zauważyć w niektórych spółdzielniach kredytowych ubytek wkładów nie przekroczył normy kilkoprocentowej, natomiast ruch oszczędnościowy wykazał dalsze zwiększenie w Pocztovej Kasie Oszczędności i w komunalnych kasach oszczędności.

Wobec korzystnego stanu wkładów i dalszego — chociaż w stopniu słabszym, niż w ub. miesiącu — ograniczania działalności kredytowej sytuacja instytucyj kredytowych układa się nadal pomyślnie.

Również na rynku walutowym zaobserwowano dalszą poprawę. Utrzymująca się w związku z tem od połowy sierpnia bez przerwy korzystna sytuacja Banku Polskiego umożliwiła obniżenie oficjalnej stopy procentowej o 1 $\frac{1}{2}$ %. Obowiązująca po obniżeniu stopa w wysokości 6% dla dyskonta i 7% dla lombardu jest najniższą w historii Banku Polskiego. Obniżenie oficjalnej stopy procentowej, uskutecznione z jednej strony ze względu na pomyślną sytuację Banku Polskiego, z drugiej strony — w celu przyjscia z pomocą warsztatom gospodarczym w kraju przez potaniecie kredytu, pociągnęło za sobą obniżenie oprocentowania od wkładów i kredytów w bankach państwowych oraz wpłynęło na ustawowe zmniejszenie maksymalnych odsetek dozwolonych w stosunkach prywatnych do 12% rocznie. Również dla banków i instytucyj kredytowych zostały w początkach listopada obniżone maksymalne dopuszczalne odsetki w drodze rozporządzenia Ministra Skarbu i Sprawiedliwości do 9 $\frac{1}{2}$ % rocznie. Obniżenie oprocentowania wywrze bezwątpienia korzystny wpływ na kształtowanie się sytuacji finansowej poszczególnych dziedzin gospodarczych, a przede wszystkim rolnictwa ze względu na jego wysokie zadłużenie.

Wskutek dalszego spadku cen zbóż i produktów hodowlanych wypłacalność rolnictwa w miesiącu sprawozdawczym nie uległa poprawie pomimo okresu realizacji zbiorów. Jak donoszą zgodnie wszystkie Oddziały, uzyskanie od rolnictwa częściowej spłaty weksli i odsetek przedstawia poważne trudności. Weksle są zasadniczo prolongowane, przyczem nawet uzyskanie wekslu prolongacyjnego wymaga znacznych wysiłków ze strony wierzyciela. Zdarzają się wypadki, że kierownicy spółdzielni kredytowych sami udają się do rolników, celem uzyskania weksli prolongacyjnych i otrzymują zboże tytułem zwrotu kosztów i procentów od sumy dłużnej. Również niektóre firmy przemysłowe wysyłają po wsiach swych urzędników po weksle prolongacyjne. Zdarzają się fakty przyjmowania przez sejmiki zboża niekiedy po cenie wyższej od rynkowej na opłacenie podatków. Znamiennym jest fakt urzędowego ogłoszenia przez jedną z komunalnych kas oszczędności, że pożyczek rolnikom nie udziela, co zresztą inne instytucje kredytowe praktykują bez ogłoszenia.

Odsetek weksli zaprotestowanych w stosunku do płatnych w Banku Polskim wyniósł w październiku 2·47%, wobec 2·07% we wrześniu.

Działalność kredytowa Banku Polskiego. Ze względu na brak odpowiedniego materiału wekslowego firmy przemysłowe i handlowe wykorzystywały przyznany im kredyt w niskim stosunku, który we wrześniu wynosił 46% dla przemysłu i 49% — dla handlu. Natomiast banki i instytucje kredytowe prywatne wykorzystywały w tym samym czasie 64% przyznaných kredytów, banki zaś państwowe — 85%. Ogólny kontyngent przyznaných kredytów zmniejszył się w październiku w porównaniu z wrześniem o 13·7 milj. zł. do kwoty 972 milj. zł., wekslowy zaś portfel,

wynoszący w październiku	602·8 milj. zł.
w porównaniu z wrześniem	623·0 „ „
wyказаł zniżkę o	20·2 milj. zł.

Spadek portfelu wekslowego został wywołany zmniejszeniem się obliга banków akcyjnych, natomiast zwiększył się stan zadłużenia banków państwowych.

Kredyt na rejestrowy zastaw rolniczy, udzielany na rachunek grupy banków francuskich, wzrósł w ciągu października o 5 milj. zł. do 14·5 milj. zł. W porównaniu ze stanem wykorzystanego kredytu w tym samym czasie roku ub. (34·2 milj. zł.) nastąpiło zmniejszenie się kredytu rejestrowego o 19·7 milj. zł., co tłumaczyć należy wielką powściągliwością w korzystaniu z kredytu ze strony rolników w związku z wprowadzeniem obostrzeń ustawowych za naruszenie zastawu.

Stan weksli rolniczych z terminem płatności od 3 do 6 miesięcy zwiększył się o 14 milj. zł. do 63·6 milj. zł.

Stan kredytów zastawowych przedstawiał się następująco w milj. zł.:

	30.9.1932 r.	31.10.1932 r.
Pożyczki terminowe	49·0	47·9
Otwarty kredyt	69·3	63·3
Razem	118·3	111·2

Pożyczki terminowe zmniejszyły się w październiku o 1·1 milj. zł., otwarty kredyt o 6 milj. zł głównie wskutek spłat ze strony Banku Gospodarstwa Krajowego, Państwowego Banku Rolnego oraz banków akcyjnych z tytułu kredytów rezerwowych na zastaw weksli.

W październiku zdyskontowano weksli sztuk 229.913 na 222·5 milj. zł.
 we wrześniu „ „ „ 258.107 „ 256·1 „ „
 czyli w stosunku do września mniej sztuk . . . 28.194 na 33·6 milj. zł.

Zainkasowano w październiku weksli sztuk 262.075 na 242·8 milj. zł.
 „ we wrześniu „ „ 271.757 „ 290·8 „ „
 t. j. w porównaniu z wrześniem mniej sztuk . . 9.682 na 48·0 milj. zł.

Zdyskwalifikowano w październiku weksli z podanych do dyskonta

w I dekadzie	10·77%
„ II „	9·89%
„ III „	10·28%

Ogółem zaprotestowano w październiku weksli sztuk 14.651 na 6 milj. zł., co w porównaniu z wrześniem „ 15.392 „ 5·9 „ „ wykazuje mniej sztuk 741, a w kwocie więcej o 0·1 milj. zł.

Stan kapitalizacji i kredytu. Ruch wkładów we wrześniu ilustruje następująca tabela:

	30. XI. 1932.		31. VIII. 1932.	
	oszczędnościowe i terminowe	czekowe, żyrowe i na r/kach bież.	oszczędnościowe i terminowe	czekowe, żyrowe i na r/kach bież.
w milionach złotych				
w Banku Polskim ¹⁾	—	116·7	—	124·5
„ Banku Gospodarstwa Krajowego ¹⁾ . .	139·5	126·7	145·8	113·2
„ Państwowym Banku Rolnym ¹⁾	27·8	34·7	27·9	38·1
„ Pocztovej Kasie Oszczędności	401·1	160·9	397·3	150·8
„ bankach ²⁾	308·4	340·4	304·9	349·4
„ komunalnych kasach oszczędności ³⁾ . .	567·6 ⁴⁾	45·3	565·9 ⁴⁾	45·2
	1.444·4	824·7	1.441·8	821·2
	2.269·1		2.263·0	

Suma wkładów wzrosła w ciągu września o 6·1 milj. zł., z czego na wkłady oszczędnościowe i terminowe przypada 2·6 milj. zł., na czekowe, żyrowe i na rachunkach bieżących — 3·5 milj. zł. W dziedzinie lokat oszczędnościowo-terminowych P. K. O. wykazała dalszy przyrost wkładów; również komunalne kasy oszczędności zwiększyły swój stan posiadania. W grupie banków zasługuje na uwagę wzrost wkładów w bankach akcyjnych; w bankach państwowych, głównie w Banku Gospodarstwa Krajowego nastąpiło nieznaczne zmniejszenie wkładów oszczędnościowo-terminowych przy równoczesnem dość silnem zwiększeniu się lokat bezterminowych.

Ogólny stan kredytów, udzielonych przez banki akcyjne, zmniejszył się we wrześniu o 8·3 milj. zł. do sumy 1.053·6 milj. zł., czyli w stopniu znacznie mniejszym, niż w sierpniu; spadek operacyj kredytowych zaznaczył się zarówno w dziale dyskonta weksli (o 5·3 milj. zł.), jak też i rachunków bieżą-

¹⁾ Bez lokat Skarbu Państwa.

²⁾ Według bilansów łącznych, zestawianych przez Komisarjat Bankowy Min. Skarbu; dane obejmują 55 banków i 5 większych domów bankowych.

³⁾ Dane obejmują 379 kas, w tem 2 niekomunalne („Galicyska Kasa Oszczędności we Lwowie“ i „Ukraińska Szczadnycia“ w Przemyślu).

⁴⁾ Wszelkie wkłady, z wyjątkiem wkładów instytucji finansowych.

cych (o 3 milj. zł.), w tych ostatnich ujawniło się to przedewszystkiem na kredytach zabezpieczonych. Pożyczki terminowe utrzymały się na niezmiennym poziomie 55·7 milj. zł. Pogotowie kasowe, po trwającym od kwietnia nieprzerwanym wzroście, obniżyło się we wrześniu o 8·9 milj. zł. do 47·4 milj. zł. głównie wskutek wycofania z Banku Cukrownictwa rezerw gotówkowych przez cukrownie na potrzeby rozpoczętej kampanji. Redyskonto weksli spadło w dalszym ciągu o 11·1 milj. zł. do 217·5 milj. zł.; zadłużenie banków wobec zagranicy („Loro“ i „Nostro“ zagraniczne) zmniejszyło się o 2·2 milj. zł.

Sytuacja walutowa układała się w październiku w dalszym ciągu pomyślnie; nie zauważono większego zapotrzebowania walut obcych dla celów tezauryzacji lub spekulacji. Zaofiarowanie złota w podaży wewnętrznej trwało nadal, chociaż w stopniu nieco mniejszym, niż we wrześniu. W związku z tem zwiększyły się rezerwy złota Banku Polskiego o 4·8 milj. zł. Również rezerwy walutowo-dewizowe wzrosły prawie o 1 milj. zł. pomimo znacznych płatności zagranicznych (między innymi półroczna rata pożyczki włoskiej):

	30. 9. 32	10. 10. 32	20. 10. 32	31. 10. 32
		(W milionach złotych):		
Złoto	488·8	491·1	492·9	493·6
Pieniądze i należności zagraniczne zaliczone do pokrycia	35·4	35·6	35·7	36·4
Razem	524·2	526·7	528·6	530·0

Wobec wzrostu zapasu złota i walut oraz zmniejszenia się rachunków żyrowych pokrycie kruszcowo-walutowe obiegu i natychmiast płatnych zobowiązań zwiększyło się z 43·42% do 44·42%, a pokrycie wyłącznie złotem — z 40·48% do 41·37%.

Obroty dewizami na giełdzie warszawskiej nie wykazały większych zmian przy znacznych wahanach kursów niektórych dewiz. Dużą stratę kursową wykazała przedewszystkiem dewiza na Londyn, której kurs obniżył się z 30·83 do 29·28. Kurs wypłaty telegraficznej na Nowy Jork wynosił przy końcu października 8·918, wobec 8·925 na początku miesiąca, kurs czeku na Nowy Jork analogicznie: 8·915, wobec 8·92. W związku ze zniżką dewizy na Londyn obniżyły się wszystkie dewizy skandynawskie. Z pozostałych dewiz wzmocniły nieco swój kurs wypłaty na Belgję, Holandję i Paryż.

Dla dolarów gotówkowych, oficjalnie nienotowanych, zainteresowanie było w okresie sprawozdawczym nadal małe; w obrotach prywatnych dolar był notowany po kursie 8·905 przy tendencji zniżkowej.

Obieg pieniężny zwiększył się w październiku w związku z ultimem przedświątecznym o 24·8 milj. zł., z czego na bilety bankowe przypada 6·7 milj. zł., na emisję skarbową — 18·1 milj. zł.:

	30. 9. 32	10. 10. 32	20. 10. 32	31. 10. 32
		(W milionach złotych):		
Bilety Banku Polskiego	1.055·8	1.025·6	993·8	1.062·5
Emisja skarbową:				
Monety srebrne	200·1	200·5	195·0	212·1
Bilon	88·4	89·3	87·9	94·5
Razem	1.344·3	1.315·4	1.276·7	1.369·1

Wypuszczone do obiegu w dniu 31 października na podstawie rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 25. 10. 1932 r. monety srebrne 2-złotowe nowego wzoru spotkały się z przychylnem przyjęciem zarówno ze względu na wygląd jak też i praktyczność wskutek ich mniejszych wymiarów. Wypełnią one lukę, spowodowaną wycofywaniem 2-złotowych monet srebrnych z r. 1924, które utracą charakter prawnego środka płatniczego z dniem 31 stycznia 1933 r.; na podstawie rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 25 października 1932 r. będą wymieniane w kasach państwowych i Oddziałach Banku Polskiego do 31 stycznia 1935 r.

Papiery wartościowe. Na giełdzie papierów wartościowych październik zaznaczył się zmniejszeniem zainteresowania i obrotów we wszystkich prawie działach przy małych stosunkowo wahanach kursowych.

Akcje prywatnych przedsiębiorstw, utrzymane na początku miesiąca, słabły stopniowo, a na ultimo wykazały małą zniżkę i prawie zupełny zanik operacji. Obroty akcjami Banku Polskiego były w ciągu dwóch pierwszych dekad małe, a kurs ich wahał się w granicach 1 do 1½ punktu. Trzecia dekada przyniosła zniżkę przy znacznem zwiększeniu się obrotów wskutek pojawienia się większych zleceń kupna; na ultimo nastąpiła poprawa kursu.

Listy zastawne towarzystw kredytowych były ogólnie zaniedbane. Obroty 8% listami zastawnymi m. Warszawy ożywiły się dopiero przy końcu miesiąca przy jednoczesnym jednak spadku kursów. Jedynie 8% listy zastawne Tow. Kred. Przem. Polskiego były poszukiwane przez cały miesiąc i osiągnęły na ultimo kurs 60 w płaceniu przy braku materiału.

Pożyczki państwowe miały prawie bez przerwy tendencję mocną; dotyczyło to przedewszystkiem pożyczek dolarowych: 6% i 7% oraz 10% kolejowej, w której dawało się zauważyć coraz mniej materiału. Pożyczki premjowe wykazały w dalszym ciągu wyżkę kursów przy dużych obrotach: 4% pożyczka dolarowa zwyżkowała ze względu na bliski termin losowania (1 listopada); 3% budowlana była stale poszukiwana przy drobnych wahaniach; 5% pożyczka konwersyjna osiągnęła w pierwszej dekadzie znaczną wyżkę dzięki zakupom P. K. O., następnie jednak powróciła do dawnego kursu przy zmniejszeniu się transakcyj. 4% premjowa pożyczka inwestycyjna, straciwszy po losowaniu na 1. 10. r. b. około 3 punktów, utrzymała się na tym poziomie przez cały miesiąc.

Poszczególne pożyczki notowano (pierwsza liczba — kurs najniższy, druga — najwyższy, trzecia — na ultimo): 7% stabilizacyjna — $52\frac{1}{2}$, 55, $54\frac{1}{2}$; 6% dolarowa — $53\frac{3}{4}$, $55\frac{3}{4}$, $55\frac{1}{2}$; 4% inwestycyjna — 96, $99\frac{1}{2}$, 96 oraz serjowa — 103, 105, 103; 4% dolarowa S. III. — $48\frac{3}{4}$, 51, 51; 3% budowlana — $38\frac{1}{4}$, 39.35, 38; 5% konwersyjna — 40, 42, 40; 10% kolejowa — $99\frac{1}{2}$, $100\frac{1}{2}$, $100\frac{1}{2}$; akcje Banku Polskiego — 83, 90, $85\frac{1}{2}$.

Rolnictwo. Przy sprzyjających naogół warunkach atmosferycznych ukończono w miesiącu sprawozdawczym zasiewy ozimin, które rozwijają się normalnie. Zbiór ziemniaków i buraków cukrowych został już przeważnie zakończony. Dostawa buraków do cukrowni odbywała się normalnie i zostanie w bieżącym roku ukończona znacznie szybciej wskutek mniejszego zbioru i wyznaczenia mniejszych kontyngentów. Wydajność buraków cukrowych jest niejednolita i wahania w poszczególnych partjach są dość znaczne.

Konjunktura na rynku zbożowym kształtowała się dla producentów niepomyślnie, gdyż ceny zbóż uległy w miesiącu sprawozdawczym pomimo niewielkiej podaży i naogół normalnego zbytu dalszej niższe pod wpływem zniżkowej tendencji na rynkach zagranicznych. Za żyto płacono na giełdzie w Poznaniu do połowy października zł 15.50 do zł 16, w drugiej połowie miesiąca cena krajowa spadła do zł 14.75 — 15, co wywołało znaczne zmniejszenie się podaży tak, że przy końcu miesiąca popyt przewyższał zaofiarowanie. Ceny pszenicy obniżyły się na giełdzie poznańskiej w dalszym ciągu pomimo niewielkich dowozów i znacznie mniejszych zbiorów tego zboża w roku bieżącym. Wyjątkowo na giełdzie warszawskiej notowania pszenicy kształtowały się zwyżkowo. Wobec gorszych zbiorów pszenicy należy przypuszczać, że ceny jej będą raczej zwyżkowały i to niezależnie od tendencji, panujących w stosunku do innych gatunków zbóż. Za jęczmień browarniany płacono od 19 do 22 zł. zależnie od jakości, podczas gdy przed rokiem cena wynosiła 27 zł. Spadek cen jęczmienia, który lokowano prawie wyłącznie w browarach krajowych, nastąpił wskutek dużej podaży, wywołanej niemożnością lokowania tego zboża zagranicą, głównie we Francji, która wprowadziła ograniczenia przywozowe. Z pośród wszystkich rodzajów zbóż jedynie owies wykazał nieznaczną wyżkę dzięki rozpoczęciu zakupów przez wojsko.

Ziemniaki jadalne sprzedawano po zł 2.40 do zł 2.60 za 100 kg, fabryczne — po zł 2.30. Zagranicę ziemniaków nie wywożono z powodu dobrych zbiorów w krajach, które sprowadzały je dotychczas z Polski.

Eksport zbóż chlebowych zwiększył się w październiku o 7.6 tys. tonn i wyniósł 54.8 tys. tonn. Najsilniej wzrósł wywóz żyta, które zostało wywiezione w ilości około 35 tys. tonn, w mniejszym stopniu zwiększono wysyłki pszenicy i owsa, natomiast eksport jęczmienia obniżył się nieznacznie i wyniósł 18.6 tys. tonn. Wartość wywiezionego zboża wynosi 7.9 milj. zł., z czego na żyto przypada 4.8 milj. zł., na jęczmień 2.8 milj. zł., reszta zaś na pszenicę i owies.

Na rynku bydła i trzody chlewnej ceny miały nadal tendencję zniżkową.

Cukrownictwo. Prawie wszystkie cukrownie rozpoczęły nową kampanję, której produkcja wyniesie w przybliżeniu około 400 tys. tonn cukru. W pierwszym miesiącu nowej kampanji, t. j. w październiku wysłały cukrownie na rynek wewnętrzny 22.5 tys. tonn cukru, wobec 26.4 tys. tonn w październiku r. ub., eksportowały zaś — 10.4 tys. tonn, wobec 49.9 tys. tonn w tym samym miesiącu r. ub. Tak znaczną różnicę między eksportem tegorocznym a zeszłorocznym tłumaczyć należy przedewszystkiem dużym opóźnieniem w rozpoczęciu bieżącej kampanji, a następnie tem, że z ogólnej cyfry eksportu w październiku r. ub. około 35 tys. tonn przypada na wysyłkę do składów w Gdyni i Gdańsku, które w roku bieżącym jeszcze nie zostały obesłane.

Przemysł węglowy. Wydobycie węgla w październiku wzrosło wskutek sezonowego wzrostu zapotrzebowania na węgiel ze strony rynku wewnętrznego oraz rynków zagranicznych. Zbyt węgla wewnątrz kraju wzrósł w porównaniu z wrześniem o 288 tys. tonn do ilości 1.547 tys. tonn, eksport zwiększył się o 100 tys. tonn do wysokości 1.019 tys. tonn. Wzrost eksportu zaznaczył się głównie na rynkach, objętych konwencją eksportową, przyczem najpoważniej zwiększyły się wysyłki do państw skandynawskich oraz zachodnio-europejskich z wyjątkiem Belgji. Natomiast poważny spadek eksportu zaznaczył się do Finlandji. Z pośród rynków licencyjnych wzrost wywozu dotyczył wyłącznie Austrii. Wśród innych rynków europejskich zwiększono wysyłki węgla do Irlandji. Wywóz do W. M. Gdańska wzrósł o 2 tys. tonn i wynosił 28 tys. tonn.

W pierwszych dniach października zostały przedłużone na okres 6 miesięcy Konwencja Eksportowa i Statut Funduszu Wyrównawczego. Arbitraż rządowy, który zapadł w związku z tem, nie zmienił dotychczasowych postanowień Konwencji Eksportowej, natomiast zostały niższe o 10% opłaty na rzecz Funduszu Wyrównawczego. Także obniżone zostało minimum niepremijowanego eksportu przez porty polskie do 10% całego wywozu.

Przemysł naftowy. Rokowania, prowadzone między firmami krajowemi o utworzenie dobrowolnej organizacji eksportu, nie doprowadziły do rezultatu, wobec czego Rząd powołał do życia przymusową organizację pod nazwą „Polski Eksport Naftowy“, przyczem firmom pozostawiono ułożenie statutu tej organizacji. W skład jej wejdą wszystkie przedsiębiorstwa naftowe z wyjątkiem najmniejszych, przez co zostanie przeprowadzona zasada udziału wszystkich firm w ciężarach deficytowego eksportu. Na pierwszym zebraniu organizacyjnym „Polskiego Eksportu Naftowego“ wyłoniono komisję, która ma opracować w określonym terminie statut organizacji. Stworzenie organizacji eksportowej jest dalszym ważnym krokiem w kierunku utworzenia ogólnej organizacji polskiego przemysłu naftowego.

Przemysł hutniczy. Ogólna suma zamówień, przydzielonych hutom przez syndykat, wyniosła w październiku około 9·7 tys. tonn, czyli zmniejszyła się w porównaniu z wrześniem o około 26·7 tys. tonn. Należy jednak zaznaczyć, że w zleceniach wrześniowych bardzo poważną pozycję stanowiły zamówienia interwencyjne Ministerstwa Komunikacji, wynoszące około 25 tys. tonn.

W ogólnej sumie zamówień z października partycypował handel hurtowy w wysokości około 6·3 tys. tonn, t. j. o około 0·4 tys. tonn mniej, niż w miesiącu poprzednim. Na rynku dało się zauważyć pewne uspokojenie zarówno pod wpływem definitywnego przedłużenia syndykatu do końca 1935 r., jak też uwzględnienie przez syndykat szeregu postulatów handlu hurtowego. Zlecenia metalowego przemysłu przetwórczego wyniosły około 2·3 tys. tonn, natomiast zamówienia rządowe — około 0·7 tys. tonn.

W przemyśle metalowym sytuacja naogół nie uległa zmianie. W fabrykach drutu i gwoździ sezon letni i jesienny dopisał w zupełności, a w stosunku do okresu zeszłorocznego był znacznie lepszy. Również zamówienia na biel cynkową napływały w porównaniu z rokiem ubiegłym w znacznie większej mierze. W dziale ocynkowni blach nastąpiło dość znaczne sezonowe zmniejszenie się zamówień. Ten dział przemysłu metalowego wykazał pomimo to — w porównaniu z rokiem ubiegłym — stosunkowo korzystniejszy przebieg tegorocznego sezonu, niż jakakolwiek inna gałąź przemysłu przetwórczego. Przyczyniły się do tego sporadyczne zamówienia sowieckie, które obejmują na październik i listopad około 1·5 tys. tonn cynku, zakupionego w firmie „Giesche“. Firma „Sowpoltorg“ w Warszawie zamówiła w „Górnośląskich Zjednoczonych Hutach Królewska i Laura“ 40 kolejowych platform wąskotorowych.

Przemysł nawozów sztucznych. Zbyt nawozów sztucznych w październiku, jako miesiącu posezonowym, nie osiągnął na rynku krajowym większych rozmiarów. Produkcja w Państwowej Fabryce Związków Azotowych w Mościcach wyniosła około 7·5 tys. tonn. Międzynarodowy Syndykat Azotowy odebrał cały kontyngent nawozów, wynoszący na ten miesiąc 4·1 tys. tonn. Dla zwiększenia kapitału obrotowego zaciągnęła Państwowa Fabryka Związków Azotowych w Mościcach za pośrednictwem Banku Gospodarstwa Krajowego pożyczkę w kwocie £ 60/m. w bankach angielskich. Pożyczka ta jest oprocentowana na 6½%, płatna od 1 maja 1933 r. z wpływów, uzyskanych ze sprzedaży eksportowej dla Międzynarodowego Syndykatu Azotowego.

W Państwowej Fabryce Związków Azotowych w Chorzowie odbywały się w dalszym ciągu dość znaczne wysyłki produktów chemicznych dla celów przemysłowych, na które napływały zamówienia w dużej ilości. W październiku zawarła fabryka szereg poważniejszych transakcyj na dostawy sukcesywne: dotyczyły one głównie salmiaku na eksport. Konsumpcja soli potasowych spadła w sezonie 1931/32 o 36%, kainitu o 34% w stosunku do sezonu 1930/31.

Przemysł włókienniczy. W okręgu łódzkim październik przyniósł spadek obrotów, który zaznaczył się najwyraźniej w przemyśle bawełnianym głównie pod wpływem wahań cen surowej bawełny. Analogicznie na rynku gotowych tkanin bawełnianych zmniejszyły się transakcje wskutek nastrojów niepewności co do dalszego kształtowania się cen. Zapotrzebowanie na tkaniny bawełniane zimowe było nieznaczne. Warunki pokrycia nie uległy zmianie, przeważało pokrycie gotówkowe lub wekslowe na krótkie terminy. Pomyślniej nieco, niż w przemyśle bawełnianym, kształtowała się sytuacja w branży wełnianej, w której poprawa objęła w pierwszym rzędzie rynek przędzy czesankowej, co ma swe źródło w zwykłej tendencji surowej wełny na rynkach światowych. W dziale tkanin jedwabnych fabryki pracowały bardzo ostrożnie, a niektóre podjęły produkcję towarów sztuczno-jedwabnych. Ceny towarów jedwabnych nie uległy zmianie, mimo że surowiec zdrożał o 15%. Na zbyt towarów jedwabnych wpływała w dalszym ciągu ujemnie konkurencja tkanin wełnianych uprzywilejowanych przez modę. Na terenie łódzkim zaczęto budowę fabryki, mającej objąć farbiarnię i apreturę jedwabnych materiałów. Budowa finansowana jest przez kapitał szwajcarski w wysokości 1 milj. fr. szw.

Eksport wyrobów włókienniczych z Łodzi wyniósł:

w październiku 1932 r. . . .	kg 451.430	wartości zł 2.689/m.
we wrześniu 1932 r. . . .	„ 410.572	„ „ 2.376/m.
w październiku 1931 r. . . .	„ 798.749	„ „ 7.534/m.

W okręgu bielskim sprzedaż modnych materiałów męskich i damskich na tegoroczny sezon zimowy postępowała bardzo powoli. Jakkolwiek przemysł starał się dostosować produkcję do pojemności rynku, zmniejszając ją o przeszło 20%, mimo to na składach pozostały jeszcze znaczne zapasy towaru. Fabryki włókiennicze były w październiku nieco lepiej zatrudnione w związku z wykończaniem tkanin zimowych. Zbyt tkanin wełnianych zagranicą nie doznał poprawy. Wskutek dość dużego napływu zamówień na wełnianą przędzę czesankową, głównie z rynku wewnętrznego, przedsiębiorstwa były zatrudnione dostatecznie.

W okręgu białostockim stan zatrudnienia w październiku, jako martwym sezonie, osłabł. Eksport zmniejszył się w porównaniu z wrześniem wskutek ograniczenia zakupów przez Chiny, Anglię i Indie angielskie. Wyniósł on ogółem 82.685 kg, wobec 111 tys. kg w miesiącu poprzednim. Również zbyt na rynku wewnętrznym zmalał w stosunku do poprzedniego miesiąca przy cenach niskich.

Przemysł garbarski. Garbarnie były w październiku czynne nadal w tych samych rozmiarach, co we wrześniu z powodu opóźnienia się w r. b. sezonu jesiennego. Ceny skór surowych spadły o 15% w stosunku do najwyższego poziomu z września. Dalsza tendencja cen uzależniona jest od wyniku licytacji skór w Berlinie, która ma się odbyć w pierwszych dniach listopada. Ceny towaru gotowego ustaliły się na bardzo niskim poziomie z powodu małego popytu. Większe garbarnie w okręgu radomskim odczuwają dotkliwie konkurencję małych przedsiębiorstw, które garbują skóry wyłącznie na cudzy rachunek w budynkach fabrycznych, pozostałych po dużych garbarniach, obecnie nieczynnych.

Ogólnopolski zjazd przemysłowców garbarzy powziął uchwałę o konieczności utworzenia jednolitej organizacji garbarzy przez połączenie się Polskiego Związku Przemysłowców Garbarzy z Radą Naczelną Związków Przemysłu Garbarskiego.

Handel, ceny i żegluga. W miesiącu sprawozdawczym nastąpiło zwiększenie obrotów w branży węglowej i częściowo kolonjalnej, podczas gdy obroty w innych branżach utrzymywały się na poziomie września. W handlu włókienniczym i konfekcyjnym sprzedaż utrzymywała się na niskim poziomie wobec cieplej pogody.

Izba Handlowa Polsko-Brazylijska organizuje pod egidą sfer miarodajnych „Polską Centralę Importu Kawy“, której działalność ma się oprzeć na zasadzie skompensowania importu kawy do Polski przez eksport polskich wyrobów na rynki zamorskie, z którymi Polska ma bilans handlowy wybitnie deficytowy.

Wśród sfer przemysłowych w Łodzi jest rozpatrywana pod naciskiem przedstawicieli Ministerstwa Przemysłu i Handlu sprawa ewentualnego przestawienia importu surowej bawełny na kraje, posiadające z Polską żywszą wymianę towarową. Kraje te musiałyby drogą umów kompensacyjnych wzamian za importowany do Polski surowiec nabywać odpowiednią ilość towarów polskich. Akcję tę ujęłaby specjalnie w tym celu utworzona centrala importu bawełny.

W październiku zanotowano dalszy spadek cen zarówno hurtowych jak i detalicznych. Wskaźnik cen hurtowych obniżył się o 1·3 punktu, detalicznych — o 0·8 punktu, przyczem pierwszy ustalił się

na poziomie 58·8, drugi — 73·8. Spadek ten spowodowany został dalszym potaniem przedewszystkiem artykułów rolnych i — w mniejszym nieco stopniu — artykułów przemysłowych.

W obrotach towarowych z zagranicą nastąpił wzrost przywozu i wywozu o sumę prawie identyczną (8·9 milj. zł. i 9 milj. zł.). Import wyniósł 173·8 tys. tonn wartości 73·4 milj. zł., wywóz — 1.195·8 tys. tonn wartości 96·4 milj. zł. Nadwyżka wywozu nad przywozem wyniosła 23 milj. zł., wobec 22·9 milj. zł. we wrześniu.

Obrót w porcie gdyńskim był w październiku bardzo ożywiony zarówno w eksporcie jak i imporcie. Ogólny obrót przeładunkowy wyniósł 544·4 tys. tonn, wobec 476·8 tys. tonn we wrześniu oraz 546 tys. tonn w październiku r. ub.

Wobec przewidywań, że cały import bawełny już w niedługim czasie będzie odbywał się przez Gdynię ze względu na cła preferencyjne dla bawełny, sprowadzanej drogą morską, okazała się konieczność przygotowania odpowiednich składów dla tego surowca. W tym celu Rada Portu zwróciła się do Rządu o przygotowanie pomieszczenia dla długoterminowego składowania bawełny w ilości przynajmniej 50/m. bel.

Na rynku pracy w związku z nadejściem sezonu zimowego został zanotowany w końcu października po raz pierwszy od szeregu miesięcy wzrost bezrobocia. Liczba bezrobotnych wynosiła w dniu 5 listopada 149.494 osób, co w porównaniu ze stanem z dnia 1 października stanowi wzrost o 2.328 osób.

Wobec tego, że z ustawowych zasiłków korzysta tylko stosunkowo nieznaczna część bezrobotnych, powołano do życia, w przewidywaniu znacznego wzrostu bezrobocia w sezonie zimowym, „Fundusz Pomocy Bezrobotnym“, mający na celu niesienie pomocy bezrobotnym, nie podlegającym ustawowemu ubezpieczeniu na wypadek braku pracy. Fundusz ten obejmie swą działalnością cały kraj przez utworzenie sieci komitetów wykonawczych wojewódzkich, powiatowych i gminnych, zorganizowanych pod przewodnictwem przedstawicieli władz państwowych przy współudziale społeczeństwa. Komitety wykonawcze będą prowadziły akcję pomocy dla bezrobotnych zarówno przez udzielanie zasiłków pieniężnych, jak też drogą zaopatrywania ich w węgiel, środki żywności, odzież i t. p.

Kronika ustawodawstwa gospodarczego. Z wydanych w październiku ustaw i rozporządzeń gospodarczych wymienić należy przedewszystkiem następujące:

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospo-

litej z dn. 23 sierpnia 1932 r.

(Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 732) o ustanowieniu nowej taryfy celnej przywózowej.

Rozporządzenie Ministra Przem. i Handlu

z dnia 12 października 1932 r.

(Dz. U. R. P. Nr. 89, poz. 754) powołuje do życia przymusową organizację dla zagranicznego obrotu handlowego olejem skalnym i produktami naftowymi pod nazwą „Polski Eksport Naftowy“.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia

20 października 1932 r.

(Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 759) zabrania pobierania w formie procentu lub w jakiegokolwiek innej formie korzyści majątkowych, przewyższających 12% w stosunku rocznym.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczyposp.

z dn. 21 października 1932 r.

(Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 768) o zmianie ustawy w przedmiocie utworzenia Państwowego Banku Rolnego.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczyposp.

z dn. 21 października 1932 r.

(Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 769) uprawnia Państwowy Bank Rolny do przeprowadzania we własnym zakresie egzekucyj z nieruchomości przez przymusową ich sprzedaż. Egzekucja taka będzie dopuszczalna tylko w pewnych wypadkach ściśle określonych przez rozporządzenie.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia

25 października 1932 r.

(Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 798) o wycofaniu z obiegu dwuzłotowych monet srebrnych.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia

25 października 1932 r.

(Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 799) o ustaleniu wzoru monety srebrnej wartości dwóch złotych.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczyposp.
z dnia 27 października 1932 r.

(Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 810) postanawia, że należności instytucyj kredytu długoterminowego od pożyczek, zabezpieczających listy zastawne bądź obligacje, z tytułu rat amortyzacyjnych, odsetek, opłat administracyjnych i t. p. posiadają bez względu na termin ich płatności pierwszeństwo hipoteczne równe z kapitałem pożyczki i nie ulegają przedawnieniu. Instytucje kredytu długoterminowego mają prawo bez zgody dłużnika i niższych wierzycieli skonwertować w całości lub w części wymienione wyżej należności na pożyczkę dodatkową długoterminową.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczyposp.
z dn. 27 października 1932 r.

(Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 809) postanawia m. in., że egzekucja prywatno-prawnych należności od związków komunalnych jest dopuszczalna jedynie z tych części majątku lub dochodów związku komunalnego, które według orzeczenia władzy nadzorczej mogą być użyte na zaspokojenie wierzycieli bez istotnego uszczerbku dla wykonywania przez związek komunalny zadań publicznych.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczyposp.
z dn. 27 października 1932 r.

(Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 812) nadaje towarzystwom kredytowym ziemskim i miejskim oraz bankom hipotecznym, działającym na terenie sądów apelacyjnych w Toruniu, Poznaniu, Katowicach, Lwowie i Krakowie, prawo dokonywania egzekucji z nieruchomości we własnym zakresie na warunkach, określonych przez rozporządzenie.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczyposp.
z dn. 27 października 1932 r.

(Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 815) upoważnia Ministra Skarbu do udzielania pomocy finansowej instytucjom kredytowym w związku z ogólnym położeniem gospodarczym. Pomoc ta może być stosowana w formie: 1) pożyczki, 2) przejęcia części lub całości kapitału akcyjnego, 3) poręki państwowej i innych zobowiązań Skarbu Państwa do wysokości 100 milj. zł. oraz 4) innych operacyj finansowych. Pomoc w formie określonej w punktach 1 i 2 może być udzielana: a) z wpływów ze spłaty pożyczek i procentów od pożyczek, udzielonych na podstawie tego rozporządzenia lub ustawy z dn. 28 listopada 1925 r. znowelizowanej rozporządzeniem Prez. Rzeczyposp. z dn. 17 maja 1927 r. oraz ustawą z dn. 17 marca 1931 r., b) z sum, jakie będą oddane Ministrowi Skarbu na ten cel w drodze ustawowej. Ponadto upoważnia Ministra Skarbu do umarzania wierzytelności i zwalniania od wszelkich innych zobowiązań, powstałych w związku z udzieleniem pomocy finansowej na podstawie powyższego rozporządzenia lub poprzednich przepisów ustawowych.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczyposp.
z dn. 27 października 1932 r.

(Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 816) wprowadza szereg ułatwień przy parcelacji gospodarstw rolnych na cele oddłużeniowe.

Rozporządzenie Min. Komunikacji z dn. 25
października 1932 r.

(Dz. U. R. P. Nr. 95, poz. 822) postanawia, że od 1 grudnia b. r. kasy kolejowe na terenie W. M. Gdańska będą pobierały należności za przewóz i inne koszty, związane z przewozem osób i towarów, wyłącznie w walucie polskiej.